Ålands landskapsregering

Dokumentnamn	Brevnr
UTLÅTANDE	24 Rk1
Ärendenr	Datum
ÅLR 2021/2435	24.3.2021

Hänvisning
Riksdagens grundlagsutskotts begäran om utlåtande
Riksdagens ekonomiutskotts begäran om utlåtande

Kontaktperson
Förvaltningschef John Eriksson

Riksdagens grundlagsutskott
PeV@eduskunta.fi
Riksdagens ekonomiutskott
Talousvaliokunta@eduskunta.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (RP 38/2021)

Ålands landskapsregering har 23.3.2021 erhållit en begäran om utlåtande både från riksdagens grundlagsutskott och riksdagens ekonomiutskott gällande att lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (FFS 308/2006) ånyo föreslås temporärt ändrad. Propositionen överlämnas som ett i 23 § i Finlands grundlag (FFS 731/1999) avsett tillfälligt undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna under undantagsförhållanden. Enligt förslaget ska alla förplägnadsrörelsers utrymmen fortsättningsvis hållas stängda för kunder i tre veckors tid i de områden där det är nödvändigt för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom. Lagen avses träda i kraft den 29 mars 2021 och gälla till och med den 18 april 2021.

Landskapsregeringen konstaterar inledningsvis att utlåtandetiden igen är högst begränsad för ett heltäckande utlåtande från Ålands landskapsregerings sida då bägge utlåtanden ska vara inlämnade senast under förmiddagen 24.3.2021. Vad gäller begäran om utlåtande från riksdagens ekonomiutskott uppfylls inte heller kraven i 38 § självstyrelselagen för Åland vad gäller handlingar på svenska då ekonomiutskottets begäran i sig inte var avfattad på svenska även om propositionen dock bifogades på svenska. I propositionen saknas även, likt tidigare, en motivering och en konsekvensbedömning kring hur den föreslagna regleringen förhåller sig till självstyrelselagen och tillämplig landskapslagstiftning samt landskapet Ålands förvaltningsbehörighet vad gäller smittsamma sjukdomar hos människor enligt 30 § 9 punkten självstyrelselagen. I propositionen finns inte heller en epidemiologisk motivering varför den föreslagna regleringen rörande en fortsatt stängning av förplägnadsrörelsers utrymmen för kunder i tre veckors tid skulle vara nödvändig och proportionerlig utgående från regleringen och särförhållanden på Åland. Landskapsregeringen konstaterar t.ex. att ingen smittspridning under hela covid-19 epidemin konstaterats i förplägnadsrörelser på Åland.

Landskapsregeringen konstaterar även att grundlagsutskottet i ett tidigare utlåtande ansett att social- och hälsovårdsministeriet är en sådan riksmyndighet som avses i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland och att de uppgifter i lagen om smittsamma sjukdomar som ankommer på social- och hälsovårdsministeriet därmed på Åland ska skötas av landskapsregeringen (se GrUU 44/2020 rd). Det står därför klart att den hybridstrategi och handlingsplan som tillämpas i riket inte omfattar landskapet Åland i enlighet med 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland. Landskapsregeringen har antagit en handlingsplan för bekämpning av covid-19 epidemin på Åland (reviderad 28.1.2021, dnr ÅLR 2020/8256) med definitioner av de olika epidemifaserna samt åtgärder för att bekämpa spridningen av epidemin i respektive epidemifas. Enligt landskapsregeringen anges således felaktigt i propositionen att landskapet Åland är i samhällsspridningsfasen enligt social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan (se RP 38/2021 s. 11).

Landskapsregeringen konstaterar också, likt tidigare, att lagförslagets förhållande till självstyrelselagen och det materiella innehållet i lagförslaget inte heller nu tas upp eller närmare motiveras. Landskapsregeringen hänvisar till denna del till landskapsregeringens tidigare utlåtanden till grundlagsutskottet om den nuvarande temporära lagen samt utlåtandet om statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelsers öppethållning i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom (FFS 185/2021) (se Bilaga 1 och 2). Den juridiska grunden för en stängning av förplägnadsrörelsers kundutrymmen på Åland förblir oklar.

Landskapsregeringen konstaterar vidare att epidemiläget på Åland kraftigt har förbättrats sedan landskapsregeringen senast gav ett utlåtande rörande stängningen av förplägnadsrörelsernas utrymmen för kunder från den 8 mars 2021 till och med den 28 mars 2021. Under den senaste veckan har endast två fall konstaterats på Åland och 14-dagarsincidensen är nu 63 / 100 000. Hittills under hela covid-19 epidemin har, som ovan anförts, ingen smittspridning konstaterats i förplägnadsrörelser på Åland. Sannolikt kommer Åland om trenden fortsätter, enligt handlingsplanen för hantering av covid-19 epidemin på Åland, inom kort befinna sig i covid-19 epidemins accelerationsfas. Mycket tyder således på att det utgående från en strikt epidemiologisk bedömning inte är nödvändigt för att förhindra spridningen av covid-19 eller virusvarianten B.1.1.7 att fortsättningsvis hålla förplägnadsrörelsernas utrymmen på Åland stängda från den 29 mars 2021 till och med den 18 april 2021. Däremot ser landskapsregeringen fortsättningsvis ett behov av att, i enlighet med handlingsplanen för det som anges under spridningsfasen, begränsa förplägnadsrörelsernas öppethållningstider och serveringstider till kl. 23.00 respektive kl. 22.00. Detta är även i linje med handlingsplanen där det tydligt framgår att "*Då en lägre fas inträder kan åtgärderna behöva avvecklas stegvis. Beroende på epidemisituationen kan vissa åtgärder som listas i den högre fasen vara kvar i kraft en begränsad tid efter en återgång till en lägre fas*". I sammanhanget kan också lyftas att landskapsregeringen tidigare 22.3.2021 lämnat ett utlåtande till grundlagsutskottet om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 a och 58 b § i

lagen om smittsamma sjukdomar (RP 32/2021 rd) där landskapsregeringen tydligt lyfte fram att det inte kan anses nödvändigt att på Åland ytterligare begränsa förplägnadsrörelsernas öppethållningstider och serveringstider jämfört med det som anges i den åländska handlingsplanen (se Bilaga 3). Landskapsregeringen noterar med tillfredsställelse att även grundlagsutskottet betonat betydelsen av ett nära samarbete mellan riket och Åland för att få en fungerande reglering på Åland till denna del (se GrUU 9/2021 rd).

Sammantaget konstateras att vad som gäller under undantagsförhållanden är oreglerat i självstyrelselagen och behörighetsfördelningen mellan riket och Åland är oklar. Frågan måste lösas i den pågående självstyrelselagsrevisionen och i avsaknad av svar kommer självstyrelsemyndigheterna inom sin lagstiftningsbehörighet att utfärda bestämmelser temporärt avseende förplägnadsrörelsernas serveringstider och öppethållningstider. Utgående från en strikt epidemiologisk bedömning är det inte nödvändigt eller möjligt att i enlighet med 23 § i Finlands grundlag hålla förplägnadsrörelsernas utrymmen på Åland stängda från den 29 mars 2021 till och med den 18 april 2021 då sakliga motiv för detta saknas.

Landskapsregeringen hänvisar i övrigt till sina tidigare utlåtanden i ärendet och förutsätter fortsättningsvis att de stöd som kommer att beviljas i riket till drabbade verksamheter även kommer att utsträckas till Åland för den tid förplägnadsrörelsernas utrymmen för kunder redan de facto varit stängda på Åland och ifall regleringen trots allt sätts i kraft på Åland från den 29 mars 2021 till den 18 april 2021.

Lantråd Veronica Thörnroos

Vicelantråd Harry Jansson

BILAGOR

Landskapsregeringens utlåtande till riksdagens grundlagsutskott om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (RP 22/2021 rd) daterat 2.3.2021 (ÅLR 2021/1814)

Landskapsregeringens utlåtande till riksdagens grundlagsutskott om statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelsers öppethållning i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom daterat 16.3.2021 (ÅLR 2021/1760)

Ålands landskapsregering

Landskapsregeringens utlåtande till riksdagens grundlagsutskott om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 a och 58 b § i lagen om smittsamma sjukdomar daterat 22.3.2021 (ÅLR 2021/2270)

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden
Ålandsminister Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi
Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi
Heidi Kaila, Statsrådets kansli, heidi.kaila@vnk.fi
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@om.fi
Laura Holkko, arbets- och näringsministeriet, laura.holkko@tem.fi
Viveca Arrhenius, social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@stm.fi
Anna Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@stm.fi